

DISCUSSIE ROND DE ERKENNING ALS FOKCENTRUM ZELDZAME HUISDIERRASSEN

door: L.A. Dieters, Schoterweg 9, 8462 TD Rotstergaast

Sedert enige tijd bestaat de mogelijkheid om als fokcentrum voor zeldzame huisdierrassen te worden erkend door de Stichting zeldzame huisdierrassen.

Dit kan worden gezien als een operationalisering van de belangrijkste doelstelling van de stichting, namelijk het behoud van genetisch materiaal in een zo groot mogelijke variatie, dat doordat het op dit moment geen economische waarde heeft verloren dreigt te gaan, terwijl het in de toekomst mogelijk waardevol kan blijken te zijn. Als praktisch voorbeeld van deze doelstelling kan gelden het gebruik van Friese melkschape in de slachtlammeren-fokkerij. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de grotere lammeren-productie en de grotere melkrijksdom van het Friese melkschaap, die worden gecombineerd met de betere vleeskwaliteit en -productie van de texelaar. Het resultaat is een grotere productie van goede slachtlammeren en daardoor een rendementsverbetering van de schapehouderij in Nederland.

Recent zijn enkele stichtingen en particulieren erkend als fokcentrum voor zeldzame huisdierrassen. Tot nu toe zijn er zo een fokcentrum voor Nederlandse Landgeiten, voor Veluwse Heideschape en voor Assendelfter Hoenders erkend, terwijl het vierde fokcentrum de erkenning heeft gekregen op grond van 'een aantal Nederlandse landbouw-huisdierrassen, zoals Lakenvelder, Nederlandse Landgeiten, verschillende schaperassen en alle originele Nederlandse Hoenderrassen'.

Welke criteria bij deze erkenningen een doorslaggevende rol hebben gespeeld zijn niet geheel duidelijk, terwijl duidelijke criteria tot nu toe niet zijn geformuleerd. Waarom wordt er bijvoorbeeld slechts één kudde Veluwse Heideschape erkend, terwijl er meerdere zijn en wordt de ene fokker van Assendelfter Hoenders wel erkend en de andere niet? Hoe men tot de erkenning van de eerder genoemde fokcentra is gekomen, moet uiteraard binnen het bestuur van de stichting bekend zijn. De argumentatie wordt echter in de betreffende aankondigingen in 'Zeldzaam Huisdier' niet expliciet gegeven, terwijl mijn inziens de lezer hier wel nieuwsgierig naar kan zijn.

Wel zijn indertijd bij de aankondiging van de mogelijkheid om als fokcentrum zeldzame huisdierrassen erkend te worden (Zeldzaam Huisdier) enige aanzetten tot mogelijke criteria gegeven, met de mededeling dat deze later nog zouden worden geconcretiseerd en gespecificeerd. Tot nu toe is dit echter niet gebeurd, zodat potentiële aanvragers van de erkenning met vele vragen hierover blijven zitten.

Gezien de tot nu toe tot stand gekomen erkenningen zou kunnen worden geconcludeerd dat het criterium 'zeldzaamheid' hierbij een rol van doorslaggevende betekenis heeft gespeeld. Hoewel dit criterium overeen komt met de naam van de stichting valt hierop wel het een en ander aan te merken. In de eerste plaats is het theoretisch mogelijk om alles zeldzaam te maken door eenvoudig voldoende exemplaren te elimineren. Praktisch zou het voor kunnen komen dat een fokker van een bepaald zeldzaam huisdierras weigert overtollige exemplaren te verkopen, zodat hij de enige fokker blijft en zo dus de verbreiding van het ras tegen gaat. Het hoeft geen betoog dat zowel de theoretische als de praktische mogelijkheid duidelijk in tegenstelling zijn met de doelstelling van de stichting die eerder een uitbreiding van en een grotere variatie binnen de oude huisdierrassen impliceert.

Het criterium 'zeldzaamheid' zou tevens in kunnen houden dat een fokker van een huisdierras uit een ander werelddeel, dat tevens voldoende zeldzaam is, eveneens

voor een erkenning als fokcentrum in aanmerking dient te komen. Op deze wijze zou ook een dierentuin erkend moeten worden.

Tenslotte houdt het criterium 'zeldzaamheid' in dat, zodra een zeldzaam huisdierras dankzij de inspanningen van een erkende fokker tot de categorie 'minder zeldzaam' is gaan behoren, deze fokker automatisch zijn erkenning kwijt zal dienen te raken. Dat dat in zo'n geval een teleurstellende ervaring zal zijn is duidelijk. Tevens rijst de vraag of de hantering van dit criterium geen ontkenning inhoudt van de inspanningen die enkelen zich in het verleden hebben getroost om er voor te zorgen dat een bepaald huisdierras bewaard is gebleven en in deze tijd minder zeldzaam is geworden.

De indruk bestaat dat op grond van de bovenstaande overwegingen een erkenning als fokcentrum zeldzame huisdierrassen voorbehouden blijft aan een zeer kleine groep van fokkers van zeldzame tot uiterst zeldzame huisdierrassen, die bovendien deze erkenning kwijt zullen raken zodra het betreffende ras dankzij hun inspanningen minder zeldzaam is geworden. Wanneer alle hiervoor in aanmerking komende huisdierrassen op deze wijze algemener zijn geworden, heeft de stichting zichzelf overbodig gemaakt en kan worden opgeheven. Mijn inziens zijn we dan weer net zover als in de periode voordat de stichting werd opgericht, hoewel er dan wel een aantal oude huisdierrassen minder zeldzaam zijn geworden. Of dit zo zal blijven is echter een nog niet te beantwoorden vraag. Een controlerende en coördinerende instantie op dat gebied ontbreekt dan. Mijn inziens zal de stichting dan ook moeten blijven bestaan om deze taak te blijven vervullen en waar en indien nodig in te grijpen. Tevens zal zij de steun blijven behoeven van praktische fokkers van oude huisdierrassen en naarmate er meer fokkers zijn zal de doelstelling van de stichting beter kunnen worden gerealiseerd.

Zonder iedereen die een oud huisdier houdt zonder meer als fokcentrum te erkennen, zouden mijn inziens wat ruimere mogelijkheden om te worden erkend op zijn plaats zijn. Hiervoor zouden juist de serieuze fokkers, die ook daadwerkelijk en geregeld fokken in aanmerking dienen te komen. Tevens dient ook de variatie binnen een ras te worden gewaarborgd, hoewel dit niet altijd bij dezelfde fokker hoeft te zijn.

Zo zou het voor kunnen komen dat een fokker van witte heideschape niet wordt erkend omdat er al voldoende zijn, maar een fokker van bonte of vossekoppen wel. Op deze wijze kan worden bereikt dat de fokkerij van oude huisdierrassen een zo breed mogelijke basis heeft, die door een zo groot mogelijk aantal serieuze fokkers in stand wordt gehouden.

Voor deze erkenningen bestaat dan de behoefte aan duidelijke criteria. Aan de ene kant dienen deze criteria een voldoende aantal fokcentra binnen (of ook buiten?) Nederland te waarborgen, terwijl het aan de andere kant zeker niet nodig is heel Nederland van bordjes 'Erkend Fokcentrum Zeldzame Huisdierrassen' te voorzien. Om de goede middenweg te bewandelen zouden de op te stellen criteria de volgende zaken kunnen betreffen:

Vaststellen van een lijst van oude huisdierrassen op grond waarvan een erkenning als fokcentrum kan worden verkregen. Bij de opstelling van deze lijst zou het landelijk aantal aanwezige dieren bepalend kunnen zijn, terwijl tevens bepaalde zeldzame varianten binnen een ras op de lijst geplaatst zouden kunnen worden.

Tevens zou een maximaal aantal landelijk aanwezige dieren vastgesteld kunnen worden waarbij voor het betreffende ras geen nieuwe erkenningen meer worden gegeven. Bij het bereiken van dit maximale aantal zou het aantal bestaande erkende fokcentra kunnen worden gehandhaafd als een soort moederbedrijven voor de betreffende fokkerij. Afsluitend zou de betreffende fokkersclub, rasvereniging, stamboek en dergelijke erkend kunnen worden, mits opererend binnen de doelstelling van de stichting, dus zeker geen eenzijdige en uniforme

stamboekfokkerij, waarbij voor variatie binnen het ras geen plaats is. hetzelfde zou kunnen gebeuren met rasverenigingen van nu al minder zeldzame oude huisdierrassen, uiteraard onder dezelfde voorwaarden, die bij voorbeeld in zouden kunnen houden dat een bepaald stamboek een ruimer opnamebeleid dient te voeren.

Vaststelling van de minimale omvang van de fokkerij (aantal aanwezige dieren, frequentie van de fokkerij) bij de betreffende fokker om voor een erkenning in aanmerking te kunnen komen. Hiervoor zou per ras, respectievelijk diersoort een minimaal vereist aantal aanwezige dieren vastgesteld kunnen worden. Naarmate een diersoort of -ras zeldzamer is, zou dit aantal lager gesteld kunnen worden. Mogelijk zou ook de aanwezigheid van meerdere oude huisdierrassen tegelijkertijd bij dezelfde fokker bij een eventuele erkenning een rol kunnen spelen.

De bereidheid om mee te werken aan fokprogramma's, het betreffende ras uit te breiden, het houden ervan te bevorderen en te fungeren als voorlichtingscentrum voor het betreffende ras c.q. de betreffende rassen.

Bij eventuele opstelling van criteria in bovenstaande trant, zal mijn inziens de doelstelling van de stichting, het behoud van genetisch materiaal in een zo groot mogelijke variatie, in ruime mate verwezenlijkt kunnen worden.

Uiteraard zal het bovenstaande niet meer kunnen zijn dan een aanzet tot een eventuele discussie hierover. Ik meen echter dat de gesignaleerde problematiek voor verschillende begunstigers van de stichting, die tevens potentiële fokcentra zijn, actueel is. Ik hoop hiermee dan ook een zinvolle discussie op gang te brengen. We dienen ons als begunstigers echter wel te realiseren dat de gekozen juridische vorm, de stichting, betekent dat we in principe geen invloed hebben op het door de stichting georganiseerde en begeleide gebeuren rond de oude huisdierrassen.

Ik hoop dan ook dat het bestuur van de stichting zich van deze discussie niet afzijdig zal houden.